

Informatiebrief van het college - nummer Z/23/748452 D-973969

Gorinchem, 12 mei 2025

Onderwerp: Stand van zaken lokale plan van aanpak Hervormingsagenda Jeugd

Geachte leden van de raad,

In de raadsinformatiebrief (D-920909) van 4 juni 2024 heeft het college u meegenomen in de ontwikkelingen rondom de Hervormingsagenda Jeugd. En tijdens de raadsvergadering van 26 september 2024 heeft u de lokale Hervormingsagenda Jeugd en de prioritering voor 2024 en 2025 vastgesteld. Met deze raadsinformatiebrief neemt het college u graag mee in de stand van zaken van het lokale plan van aanpak Hervormingsagenda Jeugd. In de blauwe kaders leest u, per lokale opgave, de conclusies en uitspraken van de landelijke onafhankelijke deskundigencommissie (van Ark)¹ die onze lokale ontwikkelingen onderschrijven of aanscherpen. Tot slot nemen we u ook kort mee in de regionale en landelijke ontwikkelingen rondom de Hervormingsagenda Jeugd.

Lokale ontwikkelingen Hervormingsagenda Jeugd

In het lokale plan van aanpak Hervormingsagenda Jeugd staan een viertal opgaven. Hieronder neemt het college u mee in de stand van zaken rondom deze vier opgaven.

1. Versteven van het Sociaal Team

Sinds medio 2022 bestaat er een Jeugd- en Gezinsteam binnen het Sociaal Team Gorinchem. Dit team biedt zelf vrij-toegankelijke hulp. Wanneer een jongere doorverwezen wordt naar een jeugdhulpaanbieder, kan die voor bepaalde vormen van zorg ook door het Sociaal Team geholpen worden. Met het vaststellen van het lokale plan van aanpak Hervormingsagenda Jeugd spraken we af te onderzoeken of en hoe we nog meer zorg vrij-toegankelijk (beschikkingsvrij) aan kunnen bieden. Op basis van cijfers, kosten en inhoudelijke signalen/ontwikkelingen onderzoeken we samen met het Sociaal Team welke mogelijkheden er zijn. Op dit moment verkennen we een aantal mogelijkheden, zoals onder andere meer vrij-toegankelijke zorg bij begeleiding bij scheiding of het versteven en/of versterken van de Praktijkondersteuners Jeugd GGZ verbonden aan de huisartsen. Op deze manier kunnen we meer jongeren helpen met lichte vormen van ondersteuning en ontlasten we de geïndiceerde zorg. Deze ontwikkeling sluit naadloos aan op het regionale inkoopproces jeugdzorg, waar u tijdens de I&O van 5 juni 2025 over wordt bijgepraat.

De Deskundigencommissie gelooft sterk in de potentie van de onafhankelijke stevige lokale teams, die zelf jeugdhulp en ondersteuning kunnen bieden, maar ook andere hulp op maat erbij kunnen halen en als verbindende schakel fungeren in de hele keten.

Ook binnen het programma Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming wordt hard gewerkt aan het versteven van het Sociaal Team. Binnen dit programma richt men zich met name op de

¹ Op 30 januari 2025 is het rapport 'Groeipijn. Advies Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd' gepubliceerd waarin zij de voortgang en knelpunten van de hervormingen in de jeugdzorg bespreken.

meest kwetsbare gezinnen in onze samenleving. De implementatie van de door VNG vastgestelde [Leidraad 'Werken aan veiligheid' | VNG](#) vormt daarvoor de basis. Vanuit deze leidraad werken we lokaal (en regionaal) aan het versterken van de samenwerking met onze belangrijkste ketenpartners (Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis). Onlangs hebben alle tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid en onze betrokken partners een Actieplan Kind- en Gezinsbescherming ondertekend. Een krachtige stap vooruit in onze regio, juist nu het landelijk soms schuurt.

Het Sociaal Team Gorinchem is daarnaast actief betrokken bij twee proeftuinen.

- Een proeftuin waarin professionals van ons Sociaal Team samen met professionals van Veilig Thuis in een nog beperkt aantal gezinnen, gezamenlijk op huisbezoek gaan. Gericht op passende ondersteuning voor het gezin, warme overdracht en delen van kennis en expertise.
- En een proeftuin 'Samenwerken aan Veiligheid' waarin de gemeenten Sliedrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden samen met onze netwerkpartners een integrale, systeemgerichte en mensgerichte aanpak uitproberen.

2. Samenwerking aanpalende domeinen en jeugdzorg

In Gorinchem is het al een vanzelfsprekendheid dat elke school een vaste contactpersoon heeft vanuit het Sociaal Team. Deze jeugdprofessional wordt opgeroepen voor advies, om aan te sluiten bij zorgoverleggen in de school of om vroegtijdig lichte individuele hulp te bieden. Op dit moment evalueren we samen met de betrokken jeugdprofessionals en scholen hoe we deze verbinding nog verder kunnen verstevigen.

Afgelopen tijd is hard gewerkt aan de ontwikkeling van het dashboard Onderwijs-Jeugdhulp. Hieruit blijkt dat gemiddeld genomen 1 op de 9 kinderen in het basisonderwijs jeugdhulp heeft ontvangen in 2024.² Samen met onderwijs, huisartsen en zorgpartners onderzoeken we hoe we de pedagogische basis in het primair onderwijs nog beter kunnen inrichten. In het Voortgezet Onderwijs wordt de pedagogische basis verder versterkt via het project Pedagogisch Educatief Ecosysteem. Hierover bent u in raadsinformatiebrief (D-963249) geïnformeerd.

De Deskundigencommissie roept gemeenten op tot het creëren of versterken van de lokaal sociaalpedagogische basisstructuur. Die ondersteunende structuren – in wijken en op scholen – zijn zeer hard nodig om recht te doen aan alle hulpvragen. Hierbij wordt gekeken hoe de hulpvraag het beste kan worden beantwoord: in de eigen omgeving of via een individuele voorziening vanuit de gemeente.

Daarnaast wordt actief ingezet op de samenwerking tussen het Sociaal Team en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Deze samenwerking richt zich vooral op een goede opschaling, indien nodig, maar ook op een afschaling van zorg, indien passend. Dit vanuit de gedachte dat bepaalde ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien prima geboden kan worden door de jeugdgezondheidszorg (normaliseren).

---

² Het gaat om jeugdhulp die jongeren krijgen buiten de school om. Landelijk krijgt gemiddeld genomen 1 op de 7 jeugdhulp.

Tot slot is ook de suggestie gedaan om de kennis van de GGD en de inzet van de jeugdgezondheidszorg beter te borgen in de lokale teams.

3. Verbeteren toegang geïndiceerde jeugdzorg

Sinds 1 maart 2025 is een projectleider gestart voor opgave 3 en 4. Samen met huisartsen wordt gekeken hoe we de instroom naar zorg langs deze lijn kunnen reguleren. We richten ons daarbij o.a. op de samenwerking met het Sociaal Team en het verstevigen van de inzet van de praktijkondersteuners Jeugd GGZ. Ook in overleg met de huisartsen wordt gekeken of en hoe we de behoefte aan ondersteuning of zorg meer kunnen normaliseren. Daarbij blijft gelden, zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.

De commissie meent dat de toegenomen vraag naar jeugdzorg op korte termijn moeilijk beïnvloedbaar is, omdat gemeenten geen grip hebben op de verwijzingen vanuit het medisch domein. Huisartsen ervaren dat de reikwijdte van de wet hen weinig richting geeft om tot andere keuzes te komen dan het afgeven van een verwijzing voor Jeugdhulp. Het maken van afspraken met huisartsen en inzet van de praktijkondersteuners jeugd kunnen volgens gesprekspartners wel helpen om de instroom langs deze lijn te reguleren

Binnen deze opgave kijken we ook naar het beperken van verwijzingen naar ongecontracteerd aanbod. Deze opgave heeft ook regionaal een plaats gekregen bij de verlenging van de huidige inkoop. Op onderdelen vindt een aanscherping plaats in de inkoopcontracten. Daarnaast willen we aan de hand van het aanpassen van de Verordening Jeugdhulp komen tot een strakkere afbakening voor inzet van zorg.

4. Domeinoverstijgend werken

Sinds 1 maart 2025 is eerder genoemde projectleider aangesteld om met een integraal team de doorbraakmethode stevig neer te zetten. Een casus wordt doorgezet naar de doorbraaktafel als er meerdere problemen spelen en de huidige wet -en regelgeving onbedoeld belemmerend in plaats van helpend werkt. De doorbraakmethode geeft professionals instrumenten zodat maatwerk makkelijker, beter en goedkoper wordt. Binnen deze casussen wordt domeinoverstijgend gewerkt.

De commissie stelt dat partners de neiging hebben om naar elkaar te kijken om te kunnen doorpakken op de uitvoering. [...] Het organiseren van samenwerking over de volle breedte van het jeugddomein, dus met welzijn, scholen en huisartsen, kost veel tijd en inspanning en is moeilijk afdwingbaar. Partijen moeten elkaars taal leren spreken en ontdekken wat samenwerking hen brengt. Partnerschap is een proces van een lange adem.

Op termijn wordt onderzocht of deze domeinoverstijgende samenwerking geborgd kan/moet worden in een integrale verordening.

Regionale ontwikkelingen

Op dit moment beschikt gemeente Gorinchem als enige gemeente in Zuid-Holland Zuid over een lokaal plan van aanpak Hervormingsagenda Jeugd. Dat is in ons voordeel gebleken. De vraagstukken die, naar aanleiding van de verlenging inkoop jeugdzorg, regionaal naar boven kwamen, sloten naadloos aan op de besluiten die u reeds heeft genomen bij het vaststellen van het lokale plan van aanpak. Gebleken is dat veel gemeenten in gaan zetten op het komen tot stevige Sociale Teams met professionals die ruimte krijgen om zelf hulp te verlenen. Hulp die vrij-toegankelijk en beschikkingsvrij aangeboden wordt. Deze hulp kan per gemeente verschillend zijn. Daarnaast wordt gesproken over het meer afbakenen van de jeugdwet. Dit heeft enerzijds te maken met normaliseren en demedicaliseren. Een opgave binnen onze Integrale Samenlevingsvisie en binnen de Hervormingsagenda Jeugd. Hierover bent u reeds meegenomen in de I&O van 10 april 2025. We zien regionaal en lokaal ook meerwaarde in een nog 'strakkere' verordening. Hierover wordt u tijdens de I&O van 5 juni 2025 geïnformeerd.

Landelijke (financiële) ontwikkelingen

Er is landelijk niet alleen op inhoud, maar vooral ook financieel veel discussie over het creëren van een passend financieel kader voor alle ontwikkelingen in het kader van de Hervormingsagenda Jeugdhulp.

In de raadsinformatiebrief (D-920909) van 4 juni 2024 informeerden we u al dat de inhoudelijke en financiële opdracht ambitieus was. Het Rijk heeft dit onlangs deels onderkend. Op 15 april 2024 heeft het Rijk de extra besparingsmaatregel op Jeugdzorg van 511 miljoen euro, welke gerealiseerd moest worden met maatregelen vanuit het Rijk zelf, ingetrokken. Voor Gorinchem betreft dit een bedrag van 1,1 miljoen euro. Al geeft dit enige financiële lucht, de financiële druk blijft onverminderd hoog.

Op 30 januari 2025 stelde de commissie Van Ark in het rapport 'Groeipijn' dat de verwachte besparingen en het tijdspad te optimistisch ingeschat zijn. Dit leidt tot onduidelijkheden over de haalbaarheid. De commissie adviseert een realistischer benadering om de doelen te bereiken. Kortom, hervormen en tegelijkertijd bezuinigen gaan niet hand in hand. Er moet geld bij om kwaliteit te kunnen (blijven) bieden. Het is even spannend geweest of het Rijk de adviezen, inclusief financiële consequenties, van de Commissie Van Ark over zou nemen.

Uit de Voorjaarsnota van het Rijk blijkt dat de financiële adviezen van de commissie gedeeltelijk zijn overgenomen. Welke consequenties dit heeft voor Gorinchem, blijkt uit de Meicirculaire en de lokale verwerking hiervan. In Bijlage 1 vindt u de financiële adviezen van de commissie en het antwoord hierop in de Voorjaarsnota.

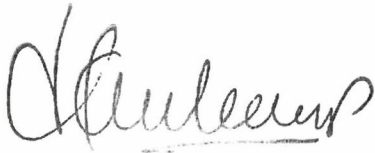
Conclusie

Het inhoudelijke advies van de Commissie Van Ark komt in grote lijnen overeen met de koers die we in Gorinchem varen en de hervormingsmaatregelen die we lokaal uitvoeren. Dit geldt ook voor de regionale stappen die gezet worden rondom de inkoop jeugdzorg en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

De verdiepende adviezen van de commissie nemen we ter harte. We gaan aan de slag om nog meer focus en scherpte aan te brengen in ons beleid en in de uitvoering daarvan.

Uit de Voorjaarsnota blijkt dat incidenteel financieel deels tegemoet wordt gekomen aan de adviezen van de commissie. Over de structurele (financiële) adviezen is nog geen uitspraak gedaan en het toekomstscenario is niet besproken. Daardoor ligt er nog steeds een grote druk op het jeugdstelsel. Zodra er ontwikkelingen zijn, informeren we u.

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Stuiver', written over a horizontal line.A stylized handwritten signature in dark ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end, written over a horizontal line.

Bijlage 1. Financieel advies Commissie Van Ark en antwoord in Voorjaarsnota

2023-2024

Deskundigencommissie: Gemeenten hebben tot nu toe zelf de tekorten op jeugdhulp moeten dekken. De commissie adviseert daarentegen dat gemeenten en het Rijk gezamenlijk de verantwoordelijkheid moeten dragen voor de tekorten van € 628 (in 2023) en € 828 miljoen (in 2024) en adviseren deze tekorten 50/50 te verdelen. Als het Rijk dit advies overneemt, betekent dit voor gemeenten een teruggave van 728 miljoen van het Rijk en voor Gorinchem een teruggave van circa 1.7 miljoen.

Voorjaarsnota: Het advies is niet overgenomen in de Voorjaarsnota.

2025-2028

Deskundigencommissie: Het advies is om het meerjarig financieel kader bij te stellen. De kosten zijn gestegen zonder dat gemeenten hierop voldoende kunnen sturen. De uitgaven over 2024 moeten de basis vormen voor de vergoeding voor 2025 en volgende jaren, rekening houdend met indexering voor prijs- en volumeontwikkelingen.

Voorjaarsnota: Om invulling te geven aan een gedeelde verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten, komt voor 2025 tot en met 2027 in totaal circa € 3 miljard cumulatief beschikbaar voor jeugdzorg en gemeenten. Met dit geld krijgen gemeenten meer ruimte om hun taken goed uit te voeren en inwoners beter te ondersteunen. Dit geld is niet geoormerkt en gaat dus niet automatisch naar jeugdzorg. Hierin zitten ook middelen voor de terugval in 2026 van het gemeentefonds.

Na 2028

Deskundigencommissie: Een nieuw financieringsmodel moet worden geïmplementeerd. Tot die tijd geldt het huidige kader.

Voorjaarsnota: Uit de Voorjaarsnota blijkt dat het kabinet niet breed investeert in de toekomst van kwetsbare kinderen en gezinnen. Vanaf 2028 wil het Rijk 260 miljoen besparen door een eigen bijdrage voor de jeugdzorg en 68 miljoen besparen door te sturen op trajectduur in de jeugdzorg. Ook veronderstelt het Rijk 507 miljoen te kunnen besparen, omdat de besparingsopgave van de hervormingsagenda in 2019 is ingeboekt en een hogere besparing is verondersteld omdat prijs en volume zijn gestegen sinds 2019. Tenslotte heeft het kabinet geen structurele middelen beschikbaar gesteld om te investeren in de domeinen rondom de jeugdzorg (onderwijs, wonen, volwassenenzorg), ruimte om stevige lokale teams op te richten en een duurzame transformatie van de jeugdbescherming te realiseren.

De gesprekken met het kabinet zijn nog niet afgerond. Op een aantal punten lukt het nu nog niet om tot overeenstemming te komen. Het gaat dan over compensatie voor eerdere uitgaven die gemeenten in de Jeugdzorg hebben gedaan en over de wijze waarop onevenredige kosten voor gemeenten in de toekomst kunnen worden voorkomen. Daarover geeft het kabinet uiterlijk bij de besluitvorming in augustus duidelijkheid.